

Staletí nás (ne)poučila, že bohatství a zločin patří nerozlučně k sobě. I Jáchymov měl svého času svoje vlastní loupežníky. Švábského Kunerta a rasa Hanese.

Uranová horečka

Po definitivním Únorovém vítězství komunistů a spuštění „železné opony“ mezi Východem a Západem tedy „konečně“ i naše země vstoupila na bojiště studené války. Oba hlavní aktéři měli atomové zbraně, takže problém se v podstatě zúžil na otázku, kdo jich bude mít víc. Jaderné velmoci začaly soutěžit, čím hromádka uranu bude větší. Světová těžba nezadržitelně rostla.

Rokem 1948 začalo desetileté období raketového „rozvoje“ Jáchymovska. K prvotním jáchymovským uranovým dolům Werner (Rovnost), Svornost a Štola Saských šlechticů (Bratrství) přibyly záhy další – Eliáš, Abertamy, Leopold, Potůčky, Klement, Nikolaj, Barbora, Eduard, Eva, Nová Eva, Adam, Albrecht, Tomáš, Zlatý Kopec, Ryžovna, Panorama... Léta hornických prací zanechala nesmazatelné stopy v celé oblasti. Jáchymov, Krušnohoří, posléze celou republiku, zachvátila uranová horečka.

Krátce po ukončení druhé světové války byl celý Český masiv podroben rozsáhlému průzkumu, po němž následovaly velkorysé otvírky a dobývání jakýchkoli uranových indicií. Nejintenzivnější práce zprvu proběhly v Jáchymově, kde bylo v rychlém sledu otevřeno 25 základních šachet, vyhloubených do hloubek až přes 600 m, a po žilách vyraženo více než 1 000 km překopů a sledných chodeb.

Počínaje rokem 1949 byl podle sovětského způsobu hospodaření uzákoněn systém pětiletých hospodářských plánů, jež měly zajistit vzestup výroby a životní úroveň. Avšak již ve druhé polovině 50. let 20. století se začaly projevovat známky krize celého systému řízení, která vyústila v průběhu 60. let v celkovou ekonomickou stagnaci. Metody direktivního plánování ztroskotaly.

Stvoření uranového kolosu, vymykajícího se běžným československým báňským strukturám, sice vedlo zejména v poválečném období k prudkému rozvoji průzkumu a těžby uranu, ale československému státu přineslo i mnoho nevýhod. Typická pro uranový průmysl byla izolace odborníků i utajování nových poznatků, a to nejen směrem do zahraničí, ale také v tuzemsku. Jenom hlupák si nemohl být vědom toho, že omezování odborných kontaktů a výměny zkušeností v jakémkoli průmyslovém odvětví zbrzdí jeho rozvoj.

Prvotní české uranové hornictví, které díky možnostem využití radia přispívalo k úlevě tisíců lidí trpících zhoubnými chorobami, se po druhé světové válce stalo jedním z hlavních dodavatelů atomové munice v zemích sovětského bloku. V padesátých letech 20. století pracovalo v jáchymovských dolech téměř 47 000 zaměstnanců, v roce 1989 jich zaměstnával uranový průmysl zhruba 34 000. Pohrobek uranových dolů Diamo, s. p., zaměstnával ještě v roce 2006 3 200 pracovníků.

